

บทที่ ๕
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง (ต่อ)

ชุดที่ ๕ 1

ข้อสังเกต : กรณีผู้ให้สินบน

ร่างพ.ร.ป.วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ “ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(๓) .... รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม(๑) หรือ (๒) เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

ถ้อยคำตอนท้ายของมาตรา ๑๐ (๓) คือตัวบทประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ ที่ว่าด้วยความผิดของผู้รับสินบน

2

๒.คดีร่ำรวยผิดปกติ

ความหมาย

คำว่า ร่ำรวยผิดปกติ

ร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. ..ม.๔

- (๑) การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ
- (๒) การมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ
- (๓) การมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ
- (๔) การได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควรสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่

3

๒.คดีร่ำรวยผิดปกติ

บุคคลที่อยู่ในอำนาจ

- (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

เป็นบุคคลในตำแหน่งเดียวกับที่อยู่ในอำนาจของศาลนี้ในคดีอาญา ตามม.๑๐ (๑)

4

๓. คดีจิตใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือยื่นเท็จ

ความหมายของคำว่า

“จิตใจ”

ตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ

การจิตใจไม่ยื่นบัญชี ไม่ต้อง
มีเจตนาพิเศษเพื่อเตรียมการ
ทุจริต เพียงแต่รู้ว่ามีทรัพย์สิน
แต่ไม่แจ้ง ก็เป็นความผิด
(ค.๑๙/๒๕๔๔, ๒๐/๒๕๔๔,
อม.๖/๒๕๕๒)

ความหมายของคำว่า

“จิตใจ”

ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐

การจิตใจไม่ยื่นบัญชี ต้องมี
พฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนา
ไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน
(รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐
มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย , ร่างพ.ร.ป.วิธี
พิจารณาคดีอาญาฯ มาตรา ๑๐ (๔) 5

๓. คดีจิตใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือยื่นเท็จ

บุคคลที่อยู่ในอำนาจ

พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาฯ ม.๑๐(๔)

๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
๒. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
๓. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
๔. ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
๕. กรรมการป.ป.ช.
๖. เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป.ป.ช.

๔.คดีที่ คณะกรรมการป.ป.ช.ถูกกล่าวหา

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ ม.๒๓๖ และ ร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณา
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ม๑๐ (๒)

ข้อกล่าวหา

๑. ร่ำรวยผิดปกติ

๒. ทุจริตต่อหน้าที่

๓. จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
หรือกฎหมาย

7

คดีอาญา

8

การดำเนิน
กระบวนการพิจารณา
คดีอาญา
ในศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาฯ

- การเลือกองค์คณะฯ
- การยื่นคำฟ้อง
- วันนัดพิจารณาครั้งแรก
- การตรวจพยานหลักฐาน
- การไต่สวนพยานหลักฐาน
- การพิพากษาคดี
- การอุทธรณ์

9

การเลือกองค์คณะผู้พิพากษา

- เมื่อมีการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ให้ประธานศาลฎีกาเรียกประชุมใหญ่ เพื่อเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกาจำนวนเก้าคนเป็นองค์คณะผู้พิพากษาโดย ให้เลือกเป็นรายคดี (ร่างฯ ม.๑๑ วรรคหนึ่ง)

10

ผู้พิพากษาในศาลฎีกา แผนกคดีอาญาฯ

องค์คณะผู้พิพากษา:
ผู้พิพากษาซึ่งได้รับเลือกจาก
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
ให้ทำหน้าที่พิจารณาคดีนั้นๆ
ตามร่างฯม.๑๑ ว.หนึ่ง

ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน:
หนึ่งในองค์คณะฯที่ได้รับเลือกจาก
องค์คณะฯ ให้เป็นเจ้าของสำนวน
มีอำนาจร่างฯ ม.๑๔.

- ดำเนินการตามมติองค์คณะฯ
- ออกคำสั่งในทางพิพากษาได้เป็นการ
วินิจฉัยคดี เมื่อได้รับความเห็นชอบ
จากองค์คณะอีก ๒ คน

ผู้พิพากษาประจำแผนก: ผู้พิพากษาที่ป.ธ.ศาลฎีกาแต่งตั้ง
มีอำนาจปฏิบัติงานที่จำเป็นระหว่างยังไม่มีองค์คณะ(ร่างม.๙ ว.สอง)

11

- การถอนตัวจากการรับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษาต้องมีเหตุ
สมควร ต้องแถลงต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก่อนลงคะแนน และ
ที่ประชุมใหญ่ต้องลงมติว่าจะให้ถอนตัวหรือไม่ โดยมติของที่ประชุม
ใหญ่ให้เป็นที่สุด (ร่างฯ ม.๑๑ วรรคสอง)
- การเลือกองค์คณะฯ ต้องลงคะแนนลับ หากคะแนนเท่ากันให้
ป.ธ.ศาลฎีกาจับสลาก (ร่างฯ ม.๑๑ วรรคสาม)
- ระหว่างการพิจารณาคดี ห้ามมีคำสั่งให้ไปทำงานที่ศาลอื่นนอกศาล
ฎีกา (ร่างฯ ม.๑๑ วรรคสี่) และการเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้
พิพากษาที่ได้รับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษาไปเป็นผู้พิพากษา
อาวุโสในศาลฎีกา ไม่กระทบถึงการที่ผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่เป็นองค์
คณะผู้พิพากษาต่อไป (ร่างฯ ม.๑๑ วรรคเจ็ด)

12

- หากองค์คณะคนใดพ้นจากหน้าที่ตามร่างฯ ม.๑๒ (คือพ้นจากการเป็นข้าราชการตุลาการ ไปดำรงตำแหน่งอื่น ถอนตัวเพราะเหตุมีการคัดค้าน หรือมีเหตุอันสมควรและที่ประชุมใหญ่อนุญาตให้ถอนตัว) หรือมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ทำให้ **ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้(เป็นการถาวร)** ให้เลือกผู้พิพากษาเข้ามาแทนที่ มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้พิพากษาที่ตนเข้ามาแทน(ร่างฯ ม.๑๑ วรรคห้า)
- ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทำให้ **ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในวันนัดเป็นการชั่วคราว** หากผู้พิพากษาในองค์คณะคงเหลือไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ถือว่าผู้พิพากษาเท่าที่มีอยู่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีต่อไปได้ เว้นแต่การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือทำคำพิพากษา(ร่างฯ ม.๑๑ วรรคหก)

13

การคัดค้านองค์คณะผู้พิพากษา

- ต้องยื่นคำร้องต่อศาลก่อนเริ่มการไต่สวนพยานหลักฐาน เว้นแต่ผู้คัดค้านสามารถแสดงต่อศาลได้ว่ามีเหตุสมควรที่ทำให้ไม่สามารถคัดค้านก่อนหน้านั้น
- คำสั่งขององค์คณะที่ยอมรับหรือยกคำคัดค้านเป็นที่สิ้นสุด
- ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคัดค้านผู้พิพากษามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างฯ ม.๑๓)

14

การฟ้องคดี : อำนาจฟ้อง

- ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา
  - (๑) อัยการสูงสุด
  - (๒) คณะกรรมการป.ป.ช. ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด (ร่างฯ ม.๒๓)

หลักเกณฑ์เดิมเรื่องอัยการสูงสุดกับคณะกรรมการป.ป.ช.มีความเห็นต่าง ให้ตั้งคณะทำงานร่วมกัน หากอัยการสูงสุดยังเห็นว่าพยานหลักฐานไม่สมบูรณ์ คณะกรรมการป.ป.ช.ฟ้องเองได้ ไม่มีในร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา แต่คาดว่าจะไปอยู่ในร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

15

การฟ้องคดี : คดีกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท

- ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทและบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลรับพิจารณาพิพากษาข้อหาความผิดบทอื่นไว้ด้วย(ร่าง ม.๒๔ วรรคหนึ่ง)
- ในกรณีที่พบว่าศาลอื่นรับฟ้องคดีในข้อหาความผิดอาญาบทอื่นจากการกระทำ ความผิดกรรมเดียวกับการกระทำ ความผิดตามที่มีกรณีฟ้องคดีตามพ.ร.ป.นี้ ต้องโอนคดี โดยให้ถือว่ากระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในศาลอื่นก่อนมีคำพิพากษาไม่เสียไป เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่าง ม.๒๔ วรรคสอง)

16

การฟ้องคดี : ผลต่ออายุความ

- ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้อายุความสะดุดหยุดลง (ร่างม.๒๕ วรรคหนึ่ง)
- ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดี หรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ (ร่าง ม.๒๕ วรรคสอง)
- ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลยถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ (ร่าง ม.๒๕ วรรคสาม)

17

การฟ้องคดี : รูปแบบของคำฟ้อง

- ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ
- มีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- มีข้อความที่เป็นการกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่ากระทำความผิด
- พร้อมทั้งชี้ช่องพยานหลักฐานให้ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาได้สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้มาตรา ๒๕ (ร่างฯ ม.๒๖ วรรคหนึ่ง)
- ฟ้องไม่ถูกต้อง ศาลมีคำสั่งโจทก์แก้ไขให้ถูกต้องได้ (ร่างฯ ม.๒๖ วรรคสาม)
- การฟ้องคดีอาญาต่อศาลนี้ไม่ต้องได้สวนมูลฟ้อง (ร่างฯ ม.๒๖ วรรคสี่)

18

การฟ้องคดี : กระบวนการในวันยื่นฟ้อง

๑. กรณีปกติ

- ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล
- โจทก์ส่งสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป.ป.ช.หรือคณะผู้ไต่สวนอิสระ แล้วแต่กรณี พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลเพื่อให้เป็นหลักในการพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐาน
- ศาลอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

ม.๒๖ วรรคสอง

19

การฟ้องคดี : กระบวนการในวันยื่นฟ้อง

๒. กรณีผู้ถูกกล่าวหาหลบหนี

- ในการยื่นฟ้อง อ.ส.ส.หรือคณะกรรมการป.ป.ช.ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา มาศาลในวันฟ้องคดี
  - ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาล และอ.ส.ส.หรือคณะกรรมการป.ป.ช. มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่า
    - ได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว แต่ยังไม่ได้ตัวมา หรือ
    - เหตุที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลเกิดจากการประวิงคดี หรือ
    - ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลตามนัดโดยไม่มีเหตุแก้ตัวอันสมควร
- ให้ศาลประทับรับฟ้องไว้พิจารณา แม้ไม่ปรากฏผู้ถูกกล่าวหาต่อหน้าศาล

ม.๒๗

20

การฟ้องคดี : กระบวนการภายหลังประทับฟ้องโดยไม่มีตัว

- ในกรณีที่ศาลประทับฟ้องไว้โดยไม่มีตัวและศาลได้ส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องให้จำเลยทราบโดยชอบแล้ว แต่จำเลยไม่มาศาล ให้ศาลออกหมายจับจำเลย
- ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยต้องรายงานผลการติดตามจับกุมเป็นระยะตามที่ศาลกำหนด(ร่างฯ ม.๒๘ ว.หนึ่ง)
- หากไม่สามารถจับจำเลยได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย
- กรณีดังกล่าวไม่ตัดสิทธิจำเลยที่จะตั้งทนายความดำเนินการแทนตน (ร่างฯ ม.๒๘ ว.สอง)

21

การฟ้องคดี : กระบวนการภายหลังประทับฟ้องโดยไม่มีตัว

- การพิจารณาคดีที่ไม่ได้กระทำต่อหน้าจำเลย ไม่เป็นการตัดสิทธิจำเลยที่จะมาศาลเพื่อต่อสู้คดีในเวลาใดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา
- แต่การมาศาลดังกล่าวไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้กระทำไปแล้วต้องเสียไป(ร่างฯม.๒๘ ว.สาม)

22

การฟ้องคดี : กระบวนการภายหลังประทับฟ้องโดยไม่มีตัว

- ในคดีศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาลับหลังจำเลย และมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิด ถ้าภายหลังจำเลยมีพยานหลักฐานใหม่ที่อาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ จำเลยจะมาแสดงตนต่อศาลและยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่ต้องยื่นเสียภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา และให้ศาลมีอำนาจสั่งรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของศาลในกรณีเช่นนี้ให้เป็นที่สุด
- ในกรณีที่ศาลสั่งรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ แต่ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาต้องไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน
- การรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการที่ทำได้ทำไปแล้วต้องเสียไป
- การดำเนินการในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประชาชนศาลฎีกา (ร่างฯ ม.๒๕)

23

การฟ้องคดี : กระบวนการภายหลังประทับฟ้องโดยมีตัวจำเลย

- เมื่อศาลมีคำสั่งประทับฟ้องแล้ว ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยและนัดคู่ความมาศาลในวันนัดพิจารณาคดีครั้งแรก (ร่างฯ ม.๓๓ วรรคหนึ่ง)
- นับแต่วันที่จำเลยรับสำเนาฟ้อง จำเลยมีสิทธิขอตรวจและคัดสำเนาเอกสารในสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป.ช. (ร่างฯ ม.๓๓ วรรคสอง)

24

การฟ้องคดี : ผลของคำสั่งประทับฟ้องต่อจำเลย

- เมื่อศาลประทับฟ้องให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๑) กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ **หยุดปฏิบัติหน้าที่**จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น
- ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ใด **พ้นจากตำแหน่ง** หรือคำพิพากษานั้นมีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์ตามหมวด ๖ อุทธรณ์หรือไม่ให้ผู้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง **ตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือวันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่** (ร่าง ม.๑๗)

25

การฟ้องคดี : หลักเกณฑ์การถอนฟ้อง

- เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว ห้ามมิให้ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้อง เว้นแต่จะได้ความว่าหากไม่อนุญาตให้ถอนฟ้องจะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรม (ร่าง ม.๓๐)

26

การจับ คุมขัง และปล่อยชั่วคราว

- คณะกรรมการป.ป.ช. ผู้ได้สวนอิสระ หรือออสส อาจร้องขอต่อศาล ให้ออกหมายจับหรือหมายขังผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย หากมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า จะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น (ร่างฯ ม.๒๒ วรรคหนึ่ง)
- ในกรณีที่มีการฟ้องคดีแล้ว ไม่ว่าจะมีการคุมขังจำเลยมาก่อนหรือไม่ ให้องค์คณะผู้พิพากษาพิจารณาถึงเหตุอันควรคุมขังจำเลยและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรหรือปล่อยชั่วคราวจำเลยนี้ก็ได้ (ร่างฯ ม.๒๒ วรรคสอง)

27

การจับ คุมขัง และปล่อยชั่วคราว

- ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยซึ่งหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าจะศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร (ร่างฯ ม.๓๒ วรรคสอง)
- ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง (ร่างฯ ม.๓๒ วรรคสอง)

28

วันนัดพิจารณาครั้งแรก

- องค์คณะฯ อ่านอธิบายฟ้องและถามคำให้การจำเลย(ร่าง ม.๓๓ ว.สาม)
- หากจำเลยให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การ ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน(ร่าง ม.๓๓ ว.๓)
- ในกรณีจำเลยมิได้มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรกไม่ว่าด้วยเหตุใด **ให้ถือว่าจำเลยปฏิเสธ** (ร่าง ม.๓๓ ว.สาม ตอนท้าย)
- กรณีจำเลยให้การรับสารภาพ แม้ข้อหาที่กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานเบาที่เบากว่านั้น ศาลอาจเรียกพยานมาไต่สวนเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ได้(ร่าง ม.๓๓ ว.ท้าย)

29

การยื่นบัญชีระบุพยาน

- โจทก์และจำเลยต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอก่อนวันพิจารณาตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่า ๗ วัน (ร่างฯ ม.๓๔ วรรคหนึ่ง)
- การยื่นบัญชีระบุพยานเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษา เมื่อมีเหตุสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดี (ร่างฯ ม.๓๔ วรรคสอง)

30

วันตรวจพยานหลักฐาน

- วันตรวจพยานหลักฐาน โจทก์และจำเลยต้องส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษามีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น
- หลังจากนั้นโจทก์จำเลยต้องแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อองค์คณะผู้พิพากษา (ร่างฯม.๓๕ วรรคหนึ่ง)
- เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แม้จำเลยจะมีได้ยื่นบัญชีระบุพยานตามมาตรา ๓๔ หรือมิได้ส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลตามวรรคหนึ่ง เพราะเหตุที่จำเลยไม่มาศาลและไม่มีทนายความ หรือแม้โจทก์จำเลยจะมีได้มีการโต้แย้งพยานหลักฐานไว้ หรือมีการโต้แย้งพยานหลักฐานภายหลังวันตรวจพยานหลักฐาน องค์คณะผู้พิพากษาจะได้สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ได้ (ร่างฯม.๓๕ วรรคสอง)

31

การโต้สวนพยานหลักฐาน

- การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบโต้สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริง ไม่ว่าจะ เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้
- และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ
- แม้ว่าการโต้สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจาก ขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่ คู่กรณีฝ่ายอื่นคู่ความในการโต้แย้งคัดค้านพยาน หลักฐานนั้นแล้ว เพื่อให้ได้ ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น
- ทั้งนี้ ตามแนวทางและวิธีการตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (ร่าง ม.๖ ว.หนึ่ง)

32

การไต่สวนพยานหลักฐาน

- **ระยะเวลา**ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในกฎหมายอื่นที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มาใช้บังคับ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจ**ยื่นหรือขยาย**ได้ตามความจำเป็น และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่าง ม.๑๗ ว.หนึ่ง)
- ในกรณีที่มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่อง**ทางวิธีพิจารณา**เกิดขึ้น ให้ศาลอาจสั่งให้คู่ความซึ่งดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ร่าง ม.๑๗ ว.สอง)

33

การไต่สวนพยานหลักฐาน

- การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดย**รวดเร็ว**ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา
- ทั้งนี้ โดยนำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ปป.ช. หรือของคณะผู้ไต่สวนอิสระ แล้วแต่กรณี **เป็นหลักในการพิจารณา**
- และ**เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม**ให้ศาลอาจมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ (ร่าง ม.๖ ว.สอง)

34

การไต่สวนพยานหลักฐาน

- ศาลต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ (ร่างฯ ม.๑๕)
- หากออสส. หรือคณะกรรมการป.ป.ช. รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องเกรงว่าพยานหลักฐานที่อาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาไต่สวนในภายหลัง อาจยื่นคำร้องขอให้มีคำสั่งไต่สวนพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีก็ได้ หากยื่นคำร้องก่อนการยื่นฟ้อง ให้ผู้พิพากษาประจำแผนกเป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้ พยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวนดังกล่าวให้ฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (ร่างฯ ม.๑๖)

35

การไต่สวนพยานหลักฐาน

- ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาลอื่น พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้ (ร่างฯ ม.๖ ว.๓)
- ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลที่มีใช้การพิจารณาพิพากษาคดีได้ (ร่างฯ ม.๖ ว.ท้าย)

36

การไต่สวนพยานหลักฐาน

- ศาลฯต้องกำหนดวันเริ่มไต่สวนให้โจทก์และจำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน (ร่าง ม.๓๖)
- การพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ ให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาเป็นการลับได้ (ร่าง ม.๓๑ ว.หนึ่ง)
- เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยได้ในกรณีดังต่อไปนี้
  - (๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการไต่สวนพยานหลักฐานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน

37

(๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาได้

(๓) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว แต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังไม่จับตัวมาได้

(๔) ในระหว่างพิจารณาหรือไต่สวน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

(๕) จำเลยทราบวันนัดแล้วไม่มาศาล โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานใดในวันนั้นโดยไม่เสียคดี

กรณีตาม (๓) ในกรณีที่ต้องมีการส่งหนังสือ คำสั่ง หรือขออนุญาตของศาลให้ส่งไปยังทนายความของจำเลยแทน (ร่างฯม.๓๑ ว.สอง)

38

การไต่สวนพยานหลักฐาน

- ในการไต่สวนพยานบุคคล
  - ให้อัยการสอบสวนพยานบุคคลเอง โดยแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งจะทำการไต่สวน
  - แล้วให้พยานเบิกความโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบศาล
  - แล้วจึงอนุญาตให้โจทก์จำเลยถามเพิ่มเติม (ร่างฯ ม.๓๗ ว.๑)
- การถามพยานจะใช้คำถามนำตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ (ร่างฯ ม.๓๗ ว.๒)
- หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (ร่างฯ ม.๓๗ ว.๓)

39

การไต่สวนพยานหลักฐาน

- ศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องแจ้งให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความตามสมควร ในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว (ร่างฯ ม.๓๙)
- เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น โจทก์จำเลยมีสิทธิแถลงปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด (ร่างฯ ม.๔๐ ว.หนึ่ง)

40

การพิพากษาคดี

- องค์คณะผู้พิพากษาทุกคนต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือ โดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ โดยถือเสียงข้างมาก
- คำสั่งที่เป็นวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล ให้เปิดเผยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนความเห็นในการวินิจฉัยคดีขององค์คณะทุกคน ให้เปิดเผยโดยวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (ร่างฯ ม.๒๐)
- คำสั่งที่เป็นวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล ต้องมีเหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง(ร่างฯ ม.๒๑)

41

การพิพากษาคดี

- องค์คณะต้องมีคำพิพากษาและอ่านในศาลโดยเปิดเผยภายใน **๓๐ วัน** นับแต่วันเสร็จการพิจารณา
- หากจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาล**อ่านคำพิพากษาลับหลัง**ได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว(ร่างฯ ม.๓๒ ว.๒)
- ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย เมื่อศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ปิดประกาศแจ้งการนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของจำเลย หรือวิธีการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร และให้ถือว่าจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้ว (ร่างฯ ม.๓๒ ว.๓)

42